Spis treści

ROZDZIAŁ I

CO SIĘ DZIAŁO NA ZIEMIACH POLSKICH W CZASACH STAROŻYTNYCH? 5

Ery, okresy, epoki, kultury. Jak dzieli się dawne dzieje? 5
Początki historii „ludzkiej". Starsza epoka kamienia (paleolit) 8
Renifery opuszczają Polskę. Od starszej do młodszej epoki kamienia. Powstanie rolnictwa na ziemiach polskich (rewolucja neolityczna) 11
Bliski Wschód nadal przoduje. Epoka brązu na ziemiach polskich 17
Postęp cywilizacyjny ziem polskich. Pojawienie się żelaza. Rola Celtów. Kontakty z Cesarstwem Rzymskim 20

ROZDZIAŁ II

WCZESNE ŚREDNIOWIECZE NA ZIEMIACH POLSKICH (OD DRUGIEJ POŁOWY V DO POŁOWY X WIEKU). POWSTANIE PAŃSTWA I NARODU POLSKIEGO 27

Słowianie zachodni. Więzi społeczne i ustrój polityczny 27
Gospodarowanie i kultura materialna 31
Kultura duchowa i artystyczna 34
Wieki IX i X. Powstanie państwa gnieźnieńskiego. Dynastia Piastów i jej legenda. Początki Polski i narodu polskiego 36

ROZDZIAŁ III

POLSKA PIASTOWSKA: OD MIESZKA I DO BOLESŁAWA KRZYWOUSTEGO (OKOŁO 950 DO 1138) 45

Państwo Mieszka I do 973 roku 45
Przyjęcie chrześcijaństwa. Dalszy etap budowy państwa (973–992) 50
Panowanie Bolesława Chrobrego (992–1025) 53
Od Mieszka II (1025–1034) do Bolesława Krzywoustego 59
Organizacja państwa, gospodarka, społeczeństwo, życie kulturalne i artystyczne 63

ROZDZIAŁ IV

POLSKA W OKRESIE ROZBICIA DZIELNICOWEGO (1138–1320). ROZWÓJ GOSPODARKI, SPOŁECZEŃSTWA I NARODU POLSKIEGO. PROCESY FEUDALIZACJI 71

Losy testamentu Bolesława Krzywoustego. Od jedynowładztwa, poprzez pryncypat, do zjednoczenia państwa 71
Sytuacja międzynarodowa Polski. Negatywne skutki rozbicia dzielnicowego. Sprowadzenie Krzyżaków. Straty terytorialne 78
Zmiany w funkcjonowaniu państwa. Sytuacja i rola Kościoła 82
Społeczeństwo i gospodarka. Proces feudalizacji. Osadnictwo niemieckie i na prawie niemieckim. Rozwój miast 86
Życie kulturalne i artystyczne. Przechodzenie od inspiracji romańskich do gotyku 91

ROZDZIAŁ V

POLSKA POTĘGĄ ŚRODKOWOEUROPEJSKĄ (1320–1501) 95

Spuścizna okresu dzielnicowego. Koronacja Władysława Łokietka (1320) i panowanie Kazimierza Wielkiego (1333–1370). Koniec dynastii Piastów 95
Rządy andegaweńskie w Polsce (1370–1386): unia polsko-węgierska. Władysław Jagiełło (1386–1434): unia polsko-litewska 102
Panowanie synów Władysława Jagiełły: Władysława, Kazimierza. Jan Olbracht. Początki sejmu. Polska mocarstwem środkowoeuropejskim 107
Wzrost gospodarczy i rozwój kulturalny Polski w XV wieku 111

ROZDZIAŁ VI

POCZĄTKI POLSKIEJ ODRĘBNOŚCI W EUROPIE. PAŃSTWO „ZŁOTEGO WIEKU". POWSTANIE NOWEGO USTROJU GOSPODARCZEGO, ROZWÓJ DEMOKRACJI SZLACHECKIEJ I KULTURY RENESANSOWEJ (1501–1618) 119

„Długi" wiek XVI w Polsce. Polska a Europa. Powstanie gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej 119
Wykształcanie się ustroju demokracji szlacheckiej. Procesy unowocześniania i centralizowania państwa 123
Polityka zagraniczna Polski (1501–1618). Wojny 134
Reformacja i kontrreformacja 138
Przemiany w kulturze i życiu artystycznym 142

ROZDZIAŁ VII

POLSKA RZĄDZONA PRZEZ MAGNATÓW. OSŁABIENIE POZYCJI MIĘDZYNARODOWEJ I GOSPODARCZEJ. KULTURA BAROKU (1618–1733) 151

Ogólna charakterystyka okresu. Regres gospodarczy 151
Słabnięcie państwa. Walki wokół jego ustroju 153
Polska na arenie międzynarodowej. Fatalne skutki panowania Augusta II 160
Zmiany w świadomości społecznej. Problemy religii i Kościoła. Rozwój kultury barokowej i barokowego życia artystycznego 175

ROZDZIAŁ VIII

WALKA O REFORMY. ROZBIORY POLSKI I PIERWSZE DĄŻENIA DO ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI. KSIĘSTWO WARSZAWSKIE 183

Wybór i panowanie Augusta III Sasa (1733–1763) 183
Koniec panowania Augusta III. Wybór Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla i pierwsze lata jego panowania. Pierwszy rozbiór Polski (1772) 188
Walka o reformy. Konstytucja 3 maja. Rozwój gospodarczy i kulturalny kraju (1772–1791) 195
Przemiany w gospodarce, strukturze społecznej, życiu intelektualnym i artystycznym 201
Walka o utrzymanie Konstytucji 3 maja. Targowica i drugi rozbiór Polski (1793). Powstanie kościuszkowskie (1794) i trzeci rozbiór Polski (1795) 209
Nowe nadzieje. Legiony. Księstwo Warszawskie. Czwarty rozbiór Polski (1815) 215

ROZDZIAŁ IX

POLSKA POD TRZEMA ZABORAMI. WALKA O NIEPODLEGŁOŚĆ I JEJ ODZYSKANIE (1815–1918) 221

Nowe warunki życia narodu. Różnice ekonomiczne ziem polskich. Przemiany gospodarcze i społeczne 221
Życie polityczne. Walka o odzyskanie niepodległości i zaborcze represje 227

Rozwój kultury i jej rola w kształtowaniu świadomości narodowej 240
Życie polityczne po powstaniu styczniowym (1863–1864) a sytuacja międzynarodowa 246
Sprawa polska w czasie pierwszej wojny światowej. Odzyskanie niepodległości (1918) 250

ROZDZIAŁ X
POLSKA NIEPODLEGŁA MIĘDZY DWIEMA WOJNAMI (1918–1939) 257
Kształtowanie się granic odrodzonego państwa. Trudne problemy startu 257
Życie polityczne i gospodarcze kraju oraz rozwój kultury w latach 1918–1926. Zamach stanu Piłsudskiego 270
Polska w dobie rządów sanacji (1926–1939) 275
Życie kulturalne odbudowanej Polski 280
Pogarszanie się sytuacji międzynarodowej Polski. Przygotowywanie agresji przez Niemcy i ZSRR. Plan nowego rozbioru Polski 283

ROZDZIAŁ XI
POLSKA I POLACY W OKRESIE DRUGIEJ WOJNY ŚWIATOWEJ (1939–1945). WŁĄCZENIE POLSKI DO SOWIECKIEJ STREFY WPŁYWÓW 287
Napad Niemiec i ZSRR na Polskę 287
Okupacja i terror hitlerowski. Eksterminacja ludności żydowskiej. Prześladowania ludności polskiej na terenach okupowanych przez ZSRR 291
Walka narodu polskiego o przetrwanie i wolność. Sprawa polska a losy drugiej wojny światowej 298
Dalszy wkład Polaków w wojnę z Niemcami. Stalinowska (komunistyczna) alternatywa rozwiązania kwestii polskiej 306
Wyzwolenie ziem polskich spod okupacji niemieckiej. Powstanie warszawskie. Polska „lubelska" 311

ROZDZIAŁ XII
POLSKA W STREFIE DOMINACJI ZSRR 319
Polska w strefie władzy ZSRR. Klęska demokracji i wznoszenie przęseł systemu stalinowskiego (1945–1947) 319
Stalinizacja życia w Polsce (1947–1956). Rozwój gospodarczy i kulturalny. Polski Październik 328

Niewykorzystanie szansy Polskiego Października. Konflikty i kryzysy (1956–1980) 337
Powstanie „Solidarności". Stan wojenny i rozpad systemu. Nowy etap w historii Polski (1980–1990) 343

ROZDZIAŁ XIII
POLSKA U PROGU XXI WIEKU 351

MAPY 370